

BRASIL14

In herinnering aan Rik Umans (1960-2013).

Hij overleed op 26 mei 2013 tijdens zijn deelname aan de marathon van Brussel. Hij was een vriend uit mijn jeugd en hij trok in het midden van de jaren tachtig voor zijn burgerdienst als ontwikkelingshelfer naar Brazilië. Zo gaf hij mij de eerste inzichten in het land van samba, favela en futebol arte. En het geloof in het werk van bevrijdingstheoloog Leonardo Boff.
(RW)

François Colin en Raf Willems

BRASIL14

Waarom Brazilië altijd
de te kloppen ploeg is

INHOUD

- 9 Ten geleide
- 11 Even voorstellen: gids Patrik Van Hove van en over sos Brazilië
- 15 **DEEL I**
SAMBAWERELDBEKERKRONIEK VAN DE GODDELIJKE KANARIES
- 17 I – The next generation: Neymar & Scolari's Seleção 2014.
Futebol arte of toch niet?
- 27 II – Sambawereldbekerchroniek van de Goddelijke Kanaries:
1930-1934-1938
– Van vergeten vedette Arthur Friedenreich
tot biciletagenie Leonidas da Silva
PORTRET Friedenreich
PORTRET Leonidas da Silva
- 33 III – Sambawereldbekerchroniek van de Goddelijke Kanaries: 1950
– Doelman Barbosa en het drama van Maracana
– Brazilië 1950: Uruguay
PORTRET Barbosa
- 41 IV – Sambawereldbekerchroniek van de Goddelijke Kanaries: 1958
– De blijde intrede van Pelé en Garrincha
– Zweden 1958: Brazilië
PORTRET Didi
- 51 V – Sambawereldbekerchroniek van de Goddelijke Kanaries: 1962
– A alegria do povo: Garrincha als de vreugde van het volk
– Chili 1962: Brazilië
PORTRET Garrincha
Paul Van Himst: 'Garrincha was zo goed als Pelé'
Georges Heylens over Brazilië-België 5-0 op 2 juni 1965
- 67 VI – Sambawereldbekerchroniek van de Goddelijke Kanaries: 1970
– Pelé voltooit de vervolmaking van het Beautiful Team
– Mexico 1970: Brazilië

PORTRET Pelé
PORTRET Gerson
PORTRET Rivellino
PORTRET Jairzinho
PORTRET Tostao

Willem van Hanegem over Nederland-Brazilië op het WK van 1974
Paul Van Himst over zijn relatie met Pelé

- 109 VII – Sambawereldbekerchroniek van de Goddelijke Kanaries: 1982
– Italiaanse gifbeker velt socratische voetbaldialoog
– Spanje 1982: Italië
PORTRET socrates
Michel Preud'homme: 'Braziliaans voetbal is altijd magisch'
- 121 VIII – Sambawereldbekerchroniek van de Goddelijke Kanaries: 1986
– Zico, de god van het voetbal, mist strafschoep
– Mexico 1986: Argentinië
PORTRET Zico
Jean-Marie Pfaff over Zico
- 127 IX – Sambawereldbekerchroniek van de Goddelijke Kanaries: 1994
– Romario brengt verlossing
– Verenigde Staten 1994: Brazilië
PORTRET Romario
Stan Valckx hield niets over aan weerzien met PSV-maatje
Hans van Breukelen over Romario
Eric Gerets over Romario
PORTRET Carlos Alberto Parreira
- 145 X – Sambawereldbekerchroniek van de Goddelijke Kanaries: 1998
– De ontbolstering van Rivaldo, het drama van Ronaldo
– Frankrijk 1998: Frankrijk
PORTRET Rivaldo
Ronald de Boer over Nederland-Brazilië op het WK van 1998
Chris Van Puyvelde over Rivaldo
- 159 XI – Sambawereldbekerchroniek van de Goddelijke Kanaries: 2002
– Het jaar van Ronaldo, O Fenomeno
– Zuid-Korea/Japan 2002: Brazilië
PORTRET Ronaldo
Aad de Mos, de ontdekker van Ronaldo

Gert De Vlieger: 'Tranen van ontgoocheling'
Ronaldo, van vier naar 34 miljoen

- 173 XII – Sambawereldbekerchroniek van de Goddelijke Kanaries: 2006
– Het magische vierkant rond Ronaldinho faalt
– Duitsland 2006: Italië
PORTRET Ronaldinho

- 179 XIII – Sambawereldbekerchroniek van de Goddelijke Kanaries: 2010
– Sukkelende Kaká, sukkelende Seleção
– Zuid-Afrika 2010: Spanje
PORTRET Kaká
Giovanni van Bronckhorst over Nederland-Brazilië
op het WK van 2010

- 185 XIV How to beat Brazil? Hoe kloppen we Brazilië?
Volgens Dick Advocaat, Aad de Mos, Gert Verheyen
en Jan Ceulemans

191 **DEEL 2**
FRAGMENTEN VAN HET FUTEBOL ARTE;
VOETBAL IN DE BRAZILIAANSE SAMENLEVING

- 193 I De tocht naar het Futebol Arte:
over de niet altijd gekleurde voetbalsamba
- 203 II De donkere kant van het Braziliaanse clubvoetbal
- 213 III Dagboek Braziliaanse ontmoetingen:
tussen Favela Maracana en Villa Recife
- 235 Een bedenking tot slot... over Bom Senso FC:
de vernieuwingsbeweging van het Braziliaanse voetbal
- 237 En... we blijven bezig!

238 **DEEL 3**
BIJLAGES

TEN GELEIDE

De Braziliaanse wereldbekerparadox: tussen Futebol Arte en zucht naar resultaat

Volgt u even deze opsomming, beste lezeres en lezer.

Bicicleta, Leonidas (1938). Banaanbal, Didi (1958-1962). Krommebenen-schijnbeweging, Garrincha (1958-1962). *Bicicleta*-kopbal-dubbele passeerbeweging in één persoon, Pelé (1958-1962-1970). *Patada Atômico* of atoomschot, Rivellino (1970-1974-1978). Slimme steekpass-door-het-centrum, Tostão (1970). *Furacão* of tyfoonspurt, Jairzinho (1970-1974). *Canhotinho de Ouro* of gouden linkervoet, Gerson (1970). *Fantastas* of de koningen van het uitgesponnen middenveldspel, Zico & Socrates (1982-1986). Korte kapbeweging in kleine ruimte, Romário (1994). *Rabona* of bal achter het steunbeen, Rivaldo (1998-2002). Versnelling in de kleinste ruimte, Ronaldo (1998-2002-2006). Dribbel-op-speed, Ronaldinho (2002-2006).

Ziedaar de aparte bewegingen en/of bijnamen van veertien van de belangrijkste Braziliaanse wereldbeker voetballers uit de geschiedenis. Mogelijk vervolmaakt de beste speler van de Confederations Cup 2013 in de zomer van 2014 deze lijst: Neymar da Silva Santos Junior kan uitgroeien tot de ultieme Braziliaan die van alles wat in de benen heeft.

Opvallend gegeven: deze artiesten droegen vrijwel zonder uitzondering een vorm van rebellie in zich. Op het veld – door hun keuze voor het artistieke spel of zucht naar vrijheid en individualisme – en ernaast door hun levenswandel tijdens of na hun loopbaan. In Brazilië is het de normaalste zaak dat (ex-)voetballers politieke of maatschappelijke standpunten innemen en er vaak ook naar handelen. Het *joga bonito* vormt het voorwerp van voortdurend getouwtrek tussen enerzijds corrupte bestuurders, gewelddadige hooligans en behoudsgezinde coaches en anderzijds hervormingen nastrevende voetballers, feestende fans en spirituele denkers. De bal is alomtegenwoordig in Brazilië, in goede én slechte zin. Het protest van het voorbije jaar toont echter aan dat er meer is in het leven van de Braziliaan dan voetbal. Vooral: dat duizenden mensen een rechtvaardige samenleving nastreven, maar wel met de bal als centraal gegeven.

Brazil World Cup 2014 is de twintigste editie van de wereldbeker voetbal. De geel-groene Seleção nam deel aan alle afleveringen. Dat wist geen enkel ander land te realiseren en de Braziliaanse nationale ploeg zal als eerste de kaap van honderd wk-eindronwedstrijden nemen. De Britten hebben het spelletje bedacht, maar de Brazilianen hebben ons bij vlagen het voetbal ge-

geven waar we allemaal van dromen: het zogenaamde Futebol Arte. En toch ... en toch is hier een aantal kanttekeningen te plaatsen. De tocht naar die veelkleurige voetbalfantasie liep niet van een leien dakje: pas in de jaren vijftig – met de doorbraak van Didi, Pelé en Garrincha op het WK 1958 – bevrijdde de Braziliaanse voetbalcultuur zich voor het eerst van de racistische vooroordelen. Sinds het ‘drama van 16 juli 1950’ – toen men in het gloednieuwe Maracana voor 199.000 toeschouwers naast het goud greep – woedden bij elke wereldbeker hevige debatten: Futebol Arte of de keuze voor de knikkers? Dit dilemma verscheurt telkens opnieuw de publieke opinie. De recordhouder inzake gouden medailles (1958, 1962, 1970, 1994, 2002) eindigde ook nog twee keer tweede (1950, 1998) en strandde drie keer bij de laatste vier (1938, 1974, 1978). Niet winnen beschouwt men van Rio tot Recife als een nederlaag.

Dit boek beschrijft de Braziliaanse wereldbekerchroniek en staat in een bijlage stil bij de sociologische voetbalcontext. De auteurs namen hun tijd voor bibliografische studie, gesprekken met voormalige vedetten en ‘mensen in de straat’ en reizen door Brazilië om de plaats van de bal te leren kennen in het land van samba, strand en favela.

België en Nederland hebben een verleden met de Seleção. Daarom laten we voormalige Rode Duivels en Oranje-internationals aan het woord en ook leggen we ons oor te luisteren bij enkele trainers. Aan Belgische kant halen Paul Van Himst, Georges Heylens, Jan Ceulemans, Eric Gerets, Jean-Marie Pfaff, Michel Preud’homme, Gert Verheyen en Chris Van Puyvelde herinneringen op. Van Nederlandse zijde delen Willem van Hanegem, Aad de Mos, Dick Advocaat, Stan Valckx, Hans van Breukelen, Ronald de Boer en Giovanni van Bronckhorst hun ervaringen mee.

Dit geeft een extra dimensie aan *Brasil 14. Waarom Brazilië altijd de te kloppen ploeg is*.

Veel leesplezier,

François Colin & Raf Willems, auteurs

Met dank aan de Nederlandse journalisten Lex Muller en Henk Mees voor hun bijdragen en aan Patrik Van Hove voor zijn medewerking als gids ter plaatse.

EVEN VOORSTELLEN: GIDS PATRIK VAN HOVE VAN EN OVER SOS BRAZILIË

Patrik Van Hove (1966) trad als gids op tijdens onze reis naar Brazilië. Hij ontwikkelde sinds 1995 een band met het land. Toen richtte hij vanuit zijn woonplaats Nijlen de actiegroep sos Brazilië op. Met de jaren kreeg de vereniging steun van het gemeentebestuur van Nijlen, van het Sint-Gabriëlcollege uit Boechout en van AGFA Aid Mortsel, het bedrijf waar Patrik werkt. sos Brazilië organiseerde een aantal keer het muziekfestival Nijlen Live en Samba Futebol. Bij dat laatste gaven Braziliaanse spelers uit de Benelux introductie-trainingen aan de Kempense jeugd en kruisten ze de degens met een selectie van ex-Rode Duivels. In totaal zes edities: Nijlen, Bevel, Sint-Lenaarts, Nijlen, Bouwel, Berlaar-Heikant. Voor telkens tussen 2000 en 3000 toeschouwers.

Zowel in Rio de Janeiro, Fortaleza als Recife werden talrijke projecten gefinancierd voor een bedrag van meer dan 75.000 euro. In die periode reisde hij zo'n veertig keer door het land en ontmoette er mensen van laag tot hoog: van de armste favela's tot de top van het bedrijfsleven en de politiek. Hij kwam zelfs tot bij Pelé. Telkens vanuit dezelfde missie: het voetbal inzetten om het leven van noodlijdende Brazilianen te verbeteren.

In België mocht hij zich verheugen in de steun van Eric Gerets en Jan Ceulemans.

Patrik Van Hove wilde in 2012 in schoonheid eindigen. Vandaag blikht hij met trots terug op het door zijn organisatie geleverde werk: 'Ik breng graag ons werk op de grootste vuilnisbelt ter wereld, die van Muribeca in de buurt van Recife, voor het voetlicht. Er liepen daar straatkinderen, mannetjes van vier en vijf jaar, te zwoegen. Er werkten twee sociaal assistentes: Andrea en Goretti. We gaven ze de dagelijkse leiding over onze hulp. Wij financierden sanitaire installaties, een werkhuis met machines en een vergaderzaal. We zorgden verder dat een groep mensen voedsel en kleding ontving. Ze hebben zich verenigd om samen sterker te staan. Ruim 350 families kregen in het zog van onze actie een bescheiden woning van de stad Recife. De levensstandaard van de kinderen en die van de globale bevolking verbeterde en heel de vuilnisbelt wordt voortaan beter georganiseerd en gecontroleerd. We kochten persmachines aan voor de petflessen en een grote weegschaal om het afval op een correcte wijze te wegen. Op die wijze kregen we niet alleen meer dan 150 mensen weg van het stort, maar wisten ze van dan af ook fatsoenlijke prijzen

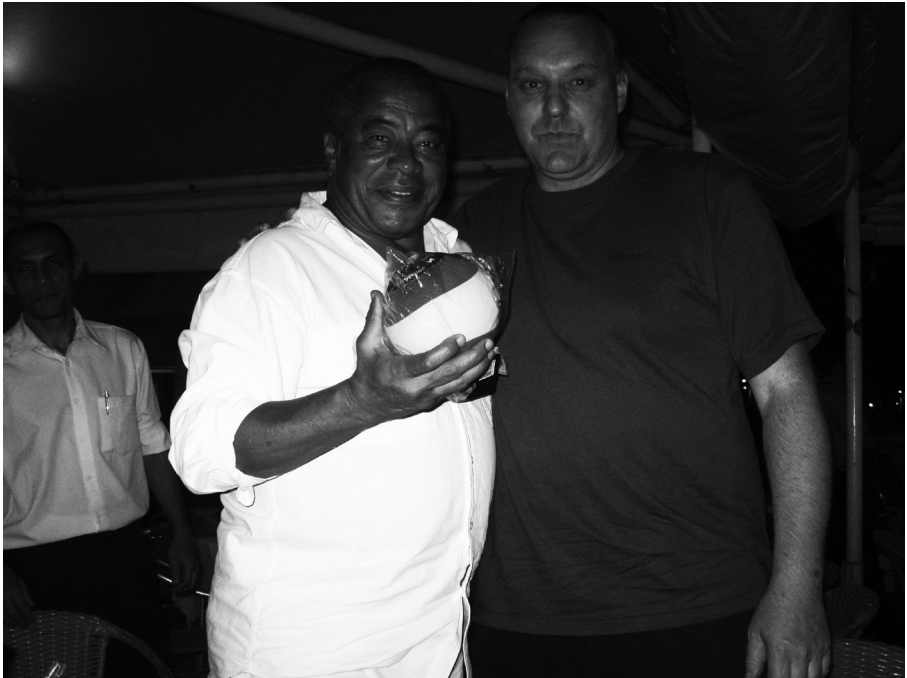
af te dwingen. Het project werd na verloop van tijd zelfbedruipend dankzij doorgedreven opleiding en groepsvorming. Door hun grotere inkomen kregen deze mensen de kans om een andere job te zoeken en sommigen zijn zelfs begonnen met studeren.’

‘Op een dag ontdekten we midden op de vuilnisbelt een jongen, druk op zoek naar voedsel. De vijftienjarige Joël verbleef er van zijn zesde levensjaar en werkte er tussen de ratten en ongedierte. Hij recycleerde plastic en ijzer en zocht naar voedsel. Zijn huisje midden op de vuilnisbelt bestond uit autobanden die als muur dienden en een paar houten planken die met enige plastic dienstdeden als vuilbak. Joël verloor een been op zijn twaalfde tijdens het zoeken naar voedsel op de vuilnisbelt. Hij werd gegrepen door een kraan. De maatschappelijk werksters Andrea en Goretti bezorgden hem met onze steun een beenprothese en fysiotherapie. Vandaag is de vuilnisbelt van Muribeca volledig verdwenen en draait er een tamelijk modern recyclagebedrijf.’

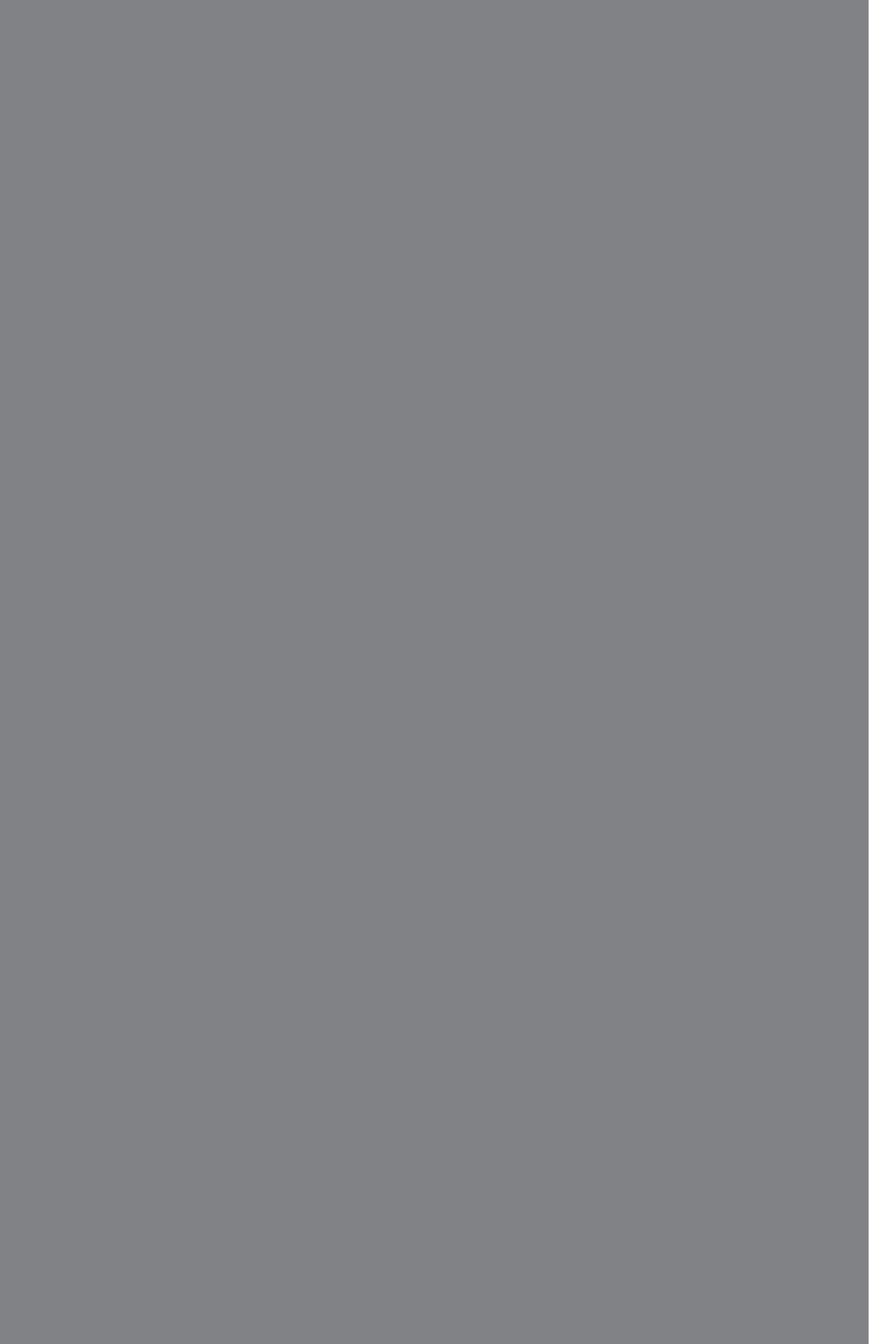
Patrik Van Hove heeft het moeilijk met het hoge uitgavenpatroon van de Braziliaanse overheid richting nieuwe wereldbekerstadions en verwijst naar een andere realisatie van sos Brazilië: ‘Tot het hinterland van Recife behoort de landbouwstreek São José do Egito. Die wordt geteisterd door periodes van langdurige droogte omdat het er soms slechts tien dagen per jaar regent. We hebben er – met hulp van onze watermaatschappij PIDPA – een bevoeiingssysteem geplaatst. We boorden twee waterputten, op een diepte van 35 meter en met een leveringscapaciteit van 1200 liter water per uur met een elektrische pomp. Bij de tweede wordt 1500 liter water per uur bovengehaald met windenergie. Dat zorgt voor betere oogsten. We kochten een stuk landbouwgrond aan waarvan het ene deel gebruikt wordt als weiland voor varkens en schapen en het andere als een fruitplantage waar intussen bananen-, mango- en papjabomen bloeien en ook maïs kan worden gekweekt. We openden in deze omgeving ook een gemeenschapshuis, in een wijk waar de armste families wonen. Ze verblijven in krotten, hun kinderen gaan de straat op om te bedelen en ze hebben amper geld om voedsel te kopen. Leefregels, hygiëne, normale sociale omgang... het is veel kinderen vreemd. We gaven ondersteuning aan de plaatselijke vereniging die zich voor deze mensen inzet. Vandaag staat er een gemeenschapscentrum met op de benedenverdieping een polyvalente zaal en sanitair met douches. Boven zijn er slaapzaaltjes, een vergaderzaal, een keuken en zelfs een bibliotheek. Iedere dag doen vrijwilligers er enkele uren permanentie en tijdens die periode wordt hulpverlening gegeven aan volwassenen met levensvragen en kinderen met leerproblemen.’

Het is slechts een greep uit vele voorbeelden die tot de realisaties van het werk sos Brazilië 1995-2012 behoren. Patrik Van Hove heeft het land ten goede zien veranderen, vooral dankzij de ingrepen van president Lula. Vandaag schaart hij zich achter een aantal eisen van de protestbeweging rondom de

wereldbeker: 'Het zet bij mij toch kwaad bloed als ik op minder dan een uur rijden van het nieuwe stadion in Pernambuco moet vaststellen dat koeien en paarden met vel over het been rondlopen bij gebrek aan eten of drinken. Water moet er toch voor iedereen zijn?'

Jairzinho meets Patrik Van Hove

DEEL I

**SAMBAWERELDBEKERKRONIEK
VAN DE GODDELIJKE KANARIES**

Neymar, als onderdeel van een serie kunstzinnige muurschilderijen aan het oefencomplex van Santos fc

I

The next generation: Neymar & Scolari's Seleção 2014. Futebol arte of toch niet?

FRANÇOIS COLIN

Met bondscoach Scolari voetbalt Brazilië volgens defensieve, conservatieve patronen. Critici en aanhangers van de romantische school nemen hem scherp op de korrel. Toch is het elftal dé topfavoriet voor goud in eigen land en heeft het met Neymar de mogelijke nieuwe wereldbekermedaille in de eigen rangen.

Neymar da Silva Santos Junior: Futebol Arte tussen marketing & straatprotest

Maracana, 30 juni 2013. Vanuit de perstribune volgde ik de finale van de Confederations Cup tussen Brazilië en Spanje. Net voor de pauze stak Neymar de bal in het dak van het doel boven Casillas: 2-0. Vroeg in de tweede helft was de Spaanse nederlaag een feit toen Neymar met een mooi overstapje Fred de 3-0 aanbood. Meteen kenden we de Man van het Toernooi.

Neymar da Silva Santos Junior (5/2/1992). Mijn oog viel voor het eerst op hem in december 2011 tijdens het toernooi om de FIFA World Cup voor clubs. Hij werd met zijn FC Santos op alle vlakken afgetroefd door Lionel Messi en FC Barcelona. Anderhalf jaar later kon hij me tijdens de Confederations Cup wel bekoren, onder meer met geniale acties tegen Italië (4-2). De grote test voor het gewezen wonderkind van FC Santos moet echter nog komen. In 2014 moet hij Brazilië naar de wereldtitel loodsen.

Het Amerikaanse *Time Magazine* plaatste Neymar begin 2013 op zijn cover en riep hem uit tot 'de volgende Pelé'. Buiten het Amerikaanse continent was hij tot een jaar geleden echter vrij onbekend. Zijn transfer naar Barcelona en zijn schitterende goals in de Confederations Cup brachten daar verandering in.

Neymarketing

De nieuwe Pelé dankt zijn reputatie in eigen land aan het feit dat hij meer is dan een voetballer. Zijn bijnaam is 'Neymarketing', omdat hij even getalen-

teerd is als marketeer als als voetballer. Het sportmarketingbureau SportsPro berekende in mei 2013 dat hij voor sponsors de interessantste sporter ter wereld is en Lionel Messi, Usain Bolt en Novak Djokovic voorafgaat.

Sportkledinggigant Nike had zeven jaar geleden al zijn enorm potentieel in de gaten en steunt hem al financieel sinds zijn vijftiende verjaardag. Dankzij de sponsors groeide hij bij FC Santos uit tot de op zeven na best betaalde voetballer ter wereld. Volgens het agentschap Reuters verdiende hij bij zijn Braziliaanse club drie miljoen reaal per maand (ongeveer 1,1 miljoen euro). Driekwart van zijn salaris werd betaald door elf sponsors, waaronder uiteraard Nike, maar ook vw, Ambev, Unilever, Santander en Red Bull.

Neymar is niet alleen een voetballer, maar ook een reclamezuil. Hij is in Brazilië alomtegenwoordig in de media en vooral op YouTube. Sommigen noemen hem de personificatie van de YouTube-voetballer van de 21ste eeuw. Op het sociale netwerk kun je een montage bewonderen van alle goals die hij voor Santos maakte, maar de videoclip met al zijn reclamespots duurt zeven minuten langer.

In die reclamespots doet hij zowat alles wat hem wordt gevraagd: een omhaal in onderbroek, een koeienpak aantrekken en zichzelf melken. Na zijn goal tegen Italië op de Confederations Cup vormde hij aan de cornervlag met de voorarmen de letter T. Een verwijzing naar het zelfgemaakte woord *Tois*, dat aangeeft dat alles 'top' of 'tof' is. Hij gooide het woord op Twitter en na een miljoen retweets maakte Nike het tot onderdeel van een merchandisingcampagne.

Eén keer trad Neymar in een videoclip zelfs met zijn vader op. Het duo is dan ook onafscheidelijk. Neymar Senior is niet alleen de vader, maar ook de makelaar van zijn zoon. 'Het is alsof wij aan elkaar geplakt zijn', vertelde zoonlief. 'Hij is mijn held. Wij praten en lachen veel met elkaar. Hij geeft me kracht. Dankzij hem heb ik het zo ver gebracht.'

Neymar Senior was een profvoetballer in de lagere reeksen. Hij stopte op 32-jarige leeftijd en werd mecanicien, maar ging zich vooral bezighouden met zijn uitzonderlijk getalenteerde zoon.

Dribbelen met duizelingwekkende snelheid

Neymar Junior werd geboren op 5 februari 1992 in Mogi das Cruzes, in het binnenland van de staat São Paulo. Het grootste deel van zijn jeugd bracht hij door in Jardim Gloria, een wijk aan de rand van Praia Grande, een kustplaatsje niet ver van Santos. Zijn vader liet hem als zevenjarige futsal spelen en dat zie je nog steeds in de bewegingen van het nieuwe idool. Voor Neymar is voetballen gek doen: overstapjes maken, ballen achter het standbeen trappen, kappen, boogballetjes versturen. 'Mijn grootste sterkte is dribbelen',

vindt hij zelf. ‘Dribbelen met een duizelingwekkende snelheid.’ Met als bekendste voorbeeld de treffer tegen Santo Andre waarvoor hij in 2011 met de Puskas Award, de nieuwe FIFA-trofee voor het mooiste doelpunt van het jaar, werd beloond: langs drie verdedigers slalommen alsof het lantaarnpalen zijn en door de benen van een vierde scoren.

Neymar voelde zich al heel snel belangrijk. Als dertienjarige werd hij uitverkozen om het nieuwe shirt van FC Santos te presenteren. Twee jaar later tekende hij zijn eerste contract en streek iedere maand ruim tienduizend euro op. Begin 2009 werd de knaap met de dunne beentjes profvoetballer en op 9 maart vierde hij zijn debuut in het eerste team van FC Santos met een nederlaag tegen Oeste. Een week later maakte hij in een 3-0-overwinning tegen Mogi Mirim zijn eerste treffer.

Neymar is er verantwoordelijk voor dat de *clube do povo* (‘de club van het volk’) de jongste jaren voor maar liefst negentien miljoen dollar aan sponsorcontracten binnenhaalde. Het bezorgde hem een onaantastbare status.

In september 2010 kreeg Neymar het aan de stok met Santos-coach Dorival Junior en aanvoerder Edu Dracena, nadat hij tegen Atletico Goias een strafschop niet had mogen nemen. Hij was woedend en werd voor één wedstrijd geschorst.

Dorival liet Neymar aan de kant in de volgende competitie-match tegen buur Corinthians uit São Paulo. De trainer werd prompt op de keien gezet, ook al had hij net twee trofeeën en 37 van de 61 matches gewonnen. Een sterspeler als Neymar uit de ploeg houden was belangrijker dan het behouden van de teamdiscipline.

‘We zijn bezig een monster te creëren’, waarschuwde een van de krantencommentaren. Pelé, de grootste speler uit de geschiedenis van FC Santos, was ontdaan en voelde zich geroepen een standpunt in te nemen. Hij viel niet alleen de club, maar ook de speler aan. ‘Neymar voetbalt meer voor de fans en de camera’s dan voor het team’, zei hij. ‘Hij pakt te pas en te onpas met een *firula* (vliegenschvlugvoetenwerk) uit en valt gemakkelijk omver.’

‘Onzin’, reageerde de jonge vedette. ‘Ik speel helemaal niet voor de tribunes en ga altijd recht op doel af. Mijn doelstelling is mensen vermaken. In de geest van het Braziliaanse voetbal. Ik heb altijd zoals Pelé willen zijn. Hij voetbalde met vreugde en dat wil ik ook in mijn spel leggen.’

De voetbalstem van het straatprotest

Dom is hij in ieder geval niet, kon ik ervaren tijdens een paar persconferenties die ik bijwoonde. Neymar heeft een eigen mening en schaarde zich tijdens de Confederations Cup achter het straatprotest.

‘Ik ben een Braziliaan die van zijn land houdt’, schreef hij op Facebook. ‘Mijn familie en vrienden leven in Brazilië. Om die reden wil ik een veiliger, gezonder en eerlijker Brazilië. Ik ben triest over wat er in mijn land gebeurt. Ik hoopte dat het niet zo ver had moeten komen, dat de mensen niet de straat hadden hoeven op te gaan voor beter transport, gezondheidszorg, onderwijs en veiligheid. Voortaan stap ik het veld op geïnspireerd door deze beweging.’

Neymar heeft ondanks zijn jonge leeftijd al een indrukwekkend palmares bij elkaar gevoetbald. Hij bezorgde Brazilië in 2011 goud op het WK U20 in Peru door twee keer te scoren in de finale tegen Uruguay (6-0). Bondscoach Dunga werd onder de kritiek bedolven omdat hij hem niet meenam naar het WK in Zuid-Afrika en zijn opvolger Mano Menezes selecteerde hem meteen voor de Goddelijke Kanaries. Hij vrolijkte zijn debuut op met een kopbalgoal tegen de Verenigde Staten.

Met Santos won hij in 2011, voor het eerst sinds 1963 en Pelé, de Copa Libertadores. Een jaar later volgde de Recopa Sudamericana (de Zuid-Amerikaanse beker voor bekerwinnaars). Hij scoorde in de return en werd uitgeroepen tot beste man van de dubbele finale.

In 2012 maakte hij 43 goals voor Santos, waarmee hij – na Pelé – de topschutter aller tijden in één seizoen is. In totaal bezorgde hij Santos 136 goals en 65 assists in 224 officiële duels. Individueel werd hij in 2010 en 2011 uitgeroepen tot Gouden Schoen in Brazilië en in 2011 en 2012 tot beste voetballer van Zuid-Amerika.

De nieuwe ster kreeg desondanks geregeld het verwijt dat hij het in topwedstrijden liet afweten. In de finale van het WK voor clubteams werd hij overvleugeld door Messi, zodat Barcelona met 4-0 won. Neymar kreeg in 2012 ook veel kritiek, omdat Brazilië op de Olympische Spelen in Londen alweer geen goud kon winnen.

Dingen die men nog nooit heeft gezien

‘Ik ben onder de indruk omdat hij dingen doet die ik nog nooit heb gezien op een veld’, schreef Tostao, een van de wereldbekerhelden van 1970. De intelligente spits staat in Brazilië aangeschreven als de beste voetbalcolumnist: ‘Hij is creatief en beschikt over een geweldig repertoire. Hij kan alles met een bal: hij heeft een goede techniek, een goed schot, twee goede voeten en werkt goed af. En combineert dat alles met snelheid en mobiliteit.’

Andere waarnemers storen zich aan zijn gedrag buiten het voetbal. Volgens hen is hij een overbetaald, arrogant jochie. Dat beeld heeft wellicht meer te maken met de berichtgeving over hem – die vaak op het randje van het hysterische is – dan met de jongen zelf. Al valt er iets te zeggen voor de stelling